

Inriktnings- och prioriteringsarbetet för Försvarsexportmyndighetens verksamhet

I enlighet med förordning (2010:654) med instruktion för Försvarsexportmyndigheten ska myndigheten senast den 1 mars varje år till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa en inriktning för myndighetens arbete på kort och lång sikt samt myndighetens övergripande prioriteringar för försvarsexportverksamheten.

Innehåll

1. Försvarsexportmyndighetens verksamhet och uppgifter	2
1.1. Inledning	2
1.2. Betydelsen av försvarsexport	2
1.3. Tillvägagångssätt.....	3
1.4. Utgångspunkter för försvarsexportfrämjandet	4
2. Bedömningsgrunder för inriktning och prioritering av försvarsexportfrämjande.....	6
2.1 Inledning.....	6
2.2 Generella förutsättningar	6
2.3 Bedömningsgrunder vad gäller försvarets materielförsörjning.....	7
2.4 Bedömningsgrunder vad avser svensk försvars- och säkerhetspolitik i övrigt	8
3. Genomförande och samverkan	9
4. Försvarsexportmyndighetens inriktning och prioritering.....	10
5. FXM:s arbete med exportstöd.....	10

Fastställd av generaldirektören 2015-02-23

1. Försvarsexportmyndighetens verksamhet och uppgifter

1.1. Inledning

Det militära försvaret är ett viktigt instrument för att bidra till uppfyllnaden av målen för Sveriges säkerhet där förmågan till väpnad strid är Försvarsmaktens unika bidrag. En central komponent för detta ändamål är en väl fungerande materielförsörjning i enlighet med de fastlagda materielförsörjningsprinciperna.

I stort sett inget lands försvarsmakt kan idag enskilt bära en nationell försvarsindustri. Internationellt ses export idag som en förutsättning för att behålla och utveckla en kompetent och konkurrenskraftig försvarsindustri. En industri som är till nytta för försvaret i dag och i framtiden.

Försvarsexportmyndighetens (FXM) verksamhet bidrar till att främja export inom försvarssektorn till fördel för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Myndigheten företräder staten i mellanstatliga avtal rörande export och genomför försäljning av överskottsmateriel samt förmedlar upplåtelse av försvarsmyndigheters anläggningar och resurser. Förvaltning av ingångna mellanstatliga avtal och genomförande av dessa åtaganden samt försäljning av övertalig materiel är prioriterade delar av FXM:s verksamhet. Verksamheten bedrivs i samverkan med Inspektionen för strategiska produkter och inom ramen för gällande riktlinjer för svensk krigsmaterielexport.

Myndigheten stödjer också företags försvarsnyttiga export genom olika former av främjande, enskilt eller tillsammans med övriga försvarsmyndigheter. Efterfrågan på statliga aktörers medverkan i främjandet av försvarsexport ökar, vilket leder till ett behov av tydliga prioriteringar. Myndigheten ska åstadkomma en effektivare verksamhet, statlig helhetssyn, bättre prioriteringar och en mer transparent process. FXM har en koordinerande roll bland försvarsmyndigheterna vad gäller exportstöd till såväl små och medelstora som större försvars- och säkerhetsföretag. FXM kan även främja export av militär teknologi för civila ändamål när det leder till nytta för svensk försvars- och säkerhetspolitik.

1.2. Betydelsen av försvarsexport

Försvarsexport är en viktig del i att försvaret ska kunna upprätthålla och utveckla operativ förmåga på ett kostnadseffektivt sätt. För att export ska bidra till försvarets långsiktiga materielförsörjning krävs att den exporterade materielen och tjänsterna är spårbara till Försvarsmaktens förmåge- och förbandsutveckling. Sådan export bidrar till fler användare av system som Försvarsmakten använder, vilket utöver delad utvecklingskostnad, också skapar operativa fördelar och lägre driftkostnader.

Export är nödvändig för en försvarsindustriell förmåga och kapacitet som kan vidmakthålla och utveckla de system och produkter på hög teknologisk nivå, ofta med kvalificerad systemintegration, som försvaret behöver för att möta framtida krav på operativ förmåga.

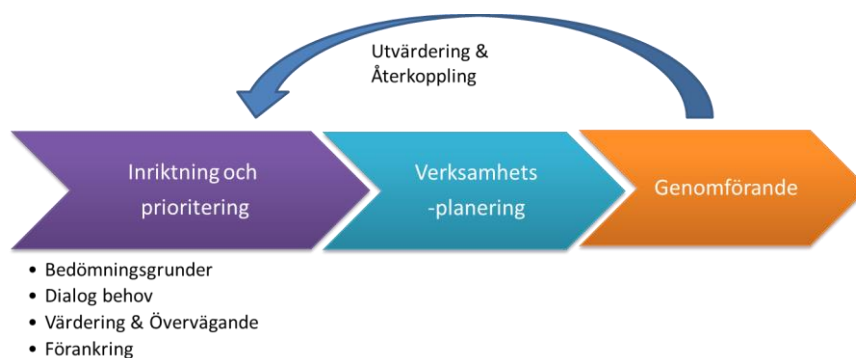
Därutöver tillkommer ekonomiska fördelar av exporten genom intäkterna från exporten och delade kostnader för försvarets materieförsörjning, vid utveckling, anskaffning och drift. En framgångsrik försvarsexport kräver i ökande grad, utöver en konkurrenskraftig industri med attraktiva produkter, ett väl koordinerat och prioriterat statligt exportfrämjande.

Internationellt samarbete och export ökar möjligheterna till övningsutbyte, utveckling av metodik och gemensamma procedurer.

I Sverige finns en försvarsindustri som är framgångsrik på exportmarknaden. Tillgången till innovativa och konkurrenskraftiga teknologier och industriella kompetenser, bidrar till att göra Sverige till en intressant samarbetspartner inom flera olika områden.

1.3. Tillvägagångssätt

Arbetet med inriktning och prioritering av försvarsexportverksamheten genomförs stegvis, enligt figur 1.

Figur 1 Verksamhetsprocess

Bedömningsgrunder för prioritering av exportfrämjande verksamhet tas fram i dialog med berörda myndigheter, företag och branschorganisationer.

Utifrån dialog med företag och branschorganisationer identifierar FXM de exportmöjligheter där man från företagets sida ser behov av stöd från myndigheten. FXM utgår från de framförda behoven och därefter med utgångspunkt i bedömningsgrunderna görs en prioritering av olika exportmöjligheter. Detta baseras på deras bidrag till försvarets långsiktiga materieförsörjning eller övriga fördelar för svensk försvars- och säkerhetspolitik

samt generella förutsättningar för export på aktuell marknad. Resultatet av detta arbete är en inriktning och övergripande prioritering av försvarsexportverksamheten.

FXM:s inriktning och prioritering revideras årligen och sträcker sig över en fyraårsperiod. Prioriteringen för enskilda marknader eller materielsystem kan däremellan behöva anpassas på grund av förändrade förutsättningar.

FXM:s verksamhetsplanering utgår från denna inriktning och prioritering. På grundval av dialog med berörda myndigheter gör FXM i verksamhetsplaneringen en avvägning avseende vilka aktiviteter och åtgärder det är möjligt att genomföra med hänsyn tagen till annan verksamhet och tillgängliga resurser. I den löpande planering och genomförande styrs resurstilldelningen av den övergripande prioriteringen och tidsförhållande i aktuell affär. Utvärdering av genomförda insatser utgör grunden för återkoppling inför följande års inriktning och prioritering.

1.4. Utgångspunkter för försvarsexportfrämjandet

Ett strategiskt perspektiv på nyttan för försvaret ska prägla verksamheten. Bedömningsgrunderna för prioriteringen av den exportfrämjande verksamheten tar hänsyn till olika tidsperspektiv och utgår från myndighetens instruktion:

3 § Försvarsexportmyndigheten ska bedriva sin verksamhet så att den bidrar till försvarets långsiktiga materielförsörjning eller i övrigt är till fördel för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Verksamheten ska bedrivas i nära samverkan med Inspektionen för strategiska produkter och inom ramen för gällande riktlinjer för svensk krigsmaterielexport.

Under de senaste 15-20 åren har försvarsindustrin i Sverige privatiserats och genomgått en omfattande omstrukturering parallellt med Försvarmaktens utveckling från invasions- till insatsförsvar. Dessutom har det skett en utveckling mot ett större utlandsägarande av i Sverige verksam försvars- och säkerhetsindustri. I länder med avancerad försvarsindustri ökar betydelsen av export för att uppnå kostnadsdelning.

Försvarsprodukter och system kännetecknas av att de ofta är tekniskt komplexa och kostsamma att anskaffa samtidigt som de vidareutvecklas och används under lång tid. Innovationsgraden är ofta hög och programmen omfattar i många fall alla steg från forskning och utveckling - via produktion, drift och underhåll, utbildning - till modifiering och vidareutveckling. Gränsen mellan civil och militär teknologi är bland annat av kostnads- och marknadsskäl inte längre lika tydlig. Militära applikationer med civilt innehåll förekommer alltmer samtidigt som traditionellt militära företag oftare söker avsättning för sin teknologi även på den civila marknaden. De teknologiska och industriella förmågor som bidrar till materielförsörjningen kan även upprätthållas via export av civila tillämpningar

vilket också kan utgöra motiv för exportstöd med försvarsresurser. Området samhällssäkerhet är under stark tillväxt vilket ger en ökad möjlighet till försvarsnytta genom kostnadsdelning via nya marknader.

De svenska materieförsörjningsprinciperna utgår från att vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör väljas före nyanskaffning, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås. Vid nyanskaffning ska i första hand färdigutvecklad befintlig och beprövad materiel anskaffas på marknaden. Utveckling av materiel kan genomföras när behoven inte kan tillgodoses på annat sätt. Oavsett anskaffningsform bör möjligheterna till internationellt samarbete undersökas. Genom att beakta exportperspektivet i materieförsörjningen skapas möjligheter till ökad kostnadseffektivitet och kostnadsdelning med andra länder.

Företagen har själva ansvaret för marknadsföring och försäljning av enskilda produkter eller system. Utöver där mellanstatliga avtal är aktuella, så utgår FXM:s exportstöd – vilket inte omfattar finansiellt stöd - från de behov och prioriteringar företagen uttrycker och under förutsättning att det finns en försvars- och säkerhetspolitisk nytta i enlighet med bedömningsgrunderna.

Export av större materielsystem leder i dag till ett samarbete mellan länder snarare än en ren försäljning. Det främsta svenska exemplet är relationen mellan de länder som valt Gripen. Genom samarbetet uppnår länderna ekonomiska fördelar, delar erfarenheter och utvecklar nya förmågor tillsammans. Exportstödsverksamheten har utvecklats bland annat som en följd av exportinsatserna avseende Gripen-systemet. Främjandet har inneburit större och mera samordnade kampanjer mellan stat och industri än tidigare. Utvecklingen har drivits på av att vissa länder helst ser att samarbete genomförs mellan stater istället för ett kontrakt mellan industri och stat. Samarbete mellan länder kan även resultera i åtaganden bl.a. i form av utbildnings- och samarbetsprogram, eller att nya avtalsupplägg såsom t.ex. leasing inbegrips. Det förekommer även att försvarets materiel hyrs ut till andra länder i syfte att ge stöd, underlätta internationellt samarbete och bygga förtroende.

Ett statligt exportåtagande är ett samarbete där FXM koordinerar statens insatser och där övriga försvarsmyndigheters medverkan utgör en förutsättning.

Mellanstatliga avtal är aktuella i första hand där det möjliga köparlandet begär detta. Statens förutsättningar för att tillmötesgå en sådan begäran om ett statligt exportåtagande måste bedömas i varje enskilt fall. Möjligheten finns också för FXM att identifiera mellanstatliga avtal som är till nytta för försvars- och säkerhetspolitiken.

Försvarexportmyndighetens exportstöd vänder sig till såväl stora som små och medelstora försvars- och säkerhetsföretag. Försvaret får en stor del av sitt behov av materieförsörjning tillgodosedd av stora försvarsindustriföretag. Dessa företag agerar i stor utsträckning integratörer av komponenter och delsystem som tillhandahålls av SME-företag. Bland dessa företag finns ofta en stor innovationskraft som stödjer utvecklingen av den materiel som är nödvändig för försvaret.

Med en minskande och mer konkurrensutsatt inhemsk marknad blir det allt viktigare, utifrån ett försörjningssäkerhetsperspektiv, att även SME-företagen utvecklar sin export och blir mindre sårbara. En ökad exportandel torde även bidra till att utvecklingskostnader fördelas på fler kunder och bidra till en mer kostnadseffektiv materieförsörjning. Kundkrav som återspeglar behov från nya kunder bidrar till att driva den tekniska utvecklingen och till att skapa bredare och bättre produkter, vilket är till nytta för försvaret.

Forsknings- och teknologisamarbeten utgör ofta ett viktigt första steg mot en mer utvecklad svensk försvarsexport av tjänster och produkter. Denna verksamhet bedrivs både inom ramen för FOI:s internationella forskningsamarbete samt genom företagens egna samarbeten.

2. Bedömningsgrunder för inriktning och prioritering av försvarsexportfrämjande

2.1 Inledning

Genom att FXM här redovisar bedömningsgrunder för hur myndigheten bedömer försvarsnyttan, d.v.s. bidraget till försvarets långsiktiga materieförsörjning och fördelen för svensk försvars- och säkerhetspolitik i övrigt, skapas en öppnare och mer transparent process för det statliga exportfrämjandet med försvarsresurser.

Utifrån dessa bedömningsgrunder härleds såväl stora som små och medelstora företags (SME) möjliga bidrag till försvarsnyttan.

De exportaffärer som efter en samlad analys bedöms ge störst mervärde enligt bedömningsgrunderna ska prioriteras när myndigheten årligen inriktar sin exportfrämjande verksamhet.

2.2 Generella förutsättningar

- Inspektionen för strategiska produkters bedömning.
- Ekonomiska och andra förutsättningar.
- Konkurrenssituationen på den aktuella marknaden.
- Antikorrupsionsförklaring.
- Regeringens bemyndigande i de fall detta är erforderligt.

Vissa generella förutsättningar måste inledningsvis beaktas inför att myndigheten ska göra en bedömning av möjligheterna till statligt exportfrämjande.

Inspektionen för strategiska produkters bedömning utgör utgångspunkten. Utöver detta måste ett antal faktorer som är relaterade till de övergripande förutsättningarna för ett exportåtagande beaktas. I dessa ingår såväl ekonomiska som andra överväganden.

Konkurrenssituationen i det aktuella fallet samt möjligheten och sannolikheten att realisera en specifik export ska vägas in när myndigheten avgör om det enskilda fallet ska prioriteras för exportfrämjande.

Myndighetens stöd till företag förutsätter att en antikorrupsionsförklaring undertecknas.

FXM gör också i enlighet med Regeringsformen (10:13) kontinuerliga bedömningar av frågor som är av betydelse för annan stat eller mellanstatlig organisation.

2.3 Bedömningsgrunder vad gäller försvarets materieförsörjning

Export kan bidra till försvarets långsiktiga materieförsörjning genom:

- direkt kostnadsdelning via delade kostnader eller kostnadstäckning för tidigare investeringar, eller
- indirekt genom bidrag till att vidmakthålla försvarsviktiga teknologiska och industriella kompetenser i Sverige.

Försvarexport är en viktig del i att försvaret ska kunna upprätthålla och utveckla operativ förmåga på ett kostnadseffektivt sätt. För att export ska bidra till försvarets långsiktiga materieförsörjning krävs att den exporterade materielen, inklusive de immateriella rättigheterna, och tjänsterna är spårbara till Försvarsmaktens förmåge- och förbandsutveckling.

Det stöd en export kan ge försvarets långsiktiga materieförsörjning kan indelas i två kategorier. Den ena är en direkt koppling till materieförsörjningen genom:

- kostnadsdelning vid drift, underhåll och utveckling av ett system som Försvarsmakten använder;
- kostnadstäckning där staten äger immateriella rättigheter (IPR) och kan uppbära royalty vid export.

Den andra kategorin innebär en indirekt koppling till materieförsörjningen. Export bidrar härvid till att vidmakthållande och utveckling av teknologiska och

industriella förmågor som Försvarsmakten på kort eller lång sikt är beroende av kan upprätthållas även utan nya beställningar från det svenska försvaret. Exporten bidrar därmed också till försörjningssäkerhet.

2.4 Bedömningsgrunder vad avser svensk försvars- och säkerhetspolitik i övrigt

Försvars- och säkerhetspolitiska motiv i övrigt till exportfrämjande är i första hand:

- om exporten har betydelse för försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete;
- om exporten bidrar till att vidmakthålla eller utveckla försvarsviktiga förmågor som inte direkt hänför sig till försvarets materieförsörjning;
- om exporten bidrar till att göra Sverige till en intressant försvarspolitisk samarbetspartner genom tillgång till konkurrenskraftiga teknologier och industriella kompetenser.

En i landet verksam försvarsindustri har även försvars- och säkerhetspolitiska fördelar som motiverar stöd för export. Dessa får bedömas från fall till fall, men torde främst beskrivas genom det följande.

Försvars- och säkerhetspolitiska fördelar kan vara att en export underlättar eller bidrar till försvars- eller säkerhetspolitiskt samarbete med vissa länder, exempelvis vid fredsfrämjande operationer. Att främja export till multinationella organisationer inom vilka det svenska försvaret verkar såsom FN kan också på detta sätt vara försvars- och säkerhetspolitiskt motiverat.

Försvarsmaktens, FMV:s eller FOI:s intresse för samarbete med ett visst land är även det en bedömningsgrund, exempelvis där förutsättningar ses för operativt eller tekniskt utbyte samt gemensamt resursutnyttjande vad avser utbildning, övning samt test och evaluering.

Den försvarspolitiska betydelsen kan även omfatta export som inte direkt härleds från Försvarsmaktens materieförsörjning, men där kompetensen bedöms viktig för försvarets förmåga i vidare mening.

Områden som utpekats av regeringen som nationella säkerhetsintressen utgör en särskild kategori ur ett exportperspektiv.

Export stödjer en framtida kompetens- och teknologinivå som har internationell konkurrenskraft och att Sverige förblir ett intressant land för internationellt försvarsrelaterat samarbete. Exportens bidrag till att stödja högteknologisk utveckling och innovation kopplad till försvars- och säkerhetspolitiken, utgör också motiv. Detta ökar också i sin tur omvärldens intresse för samarbete med Sverige på försvarsområdet.

3. Genomförande och samverkan

Exportfrämjande sker genom myndighetens stöd till försvarsindustrisatsningar dels genom generellt stöd i form av deltagande vid mässor eller andra aktiviteter i Sverige eller i presumtiva kundländer, dels genom direkta satsningar i form av exportstödsuppdrag. Det senare kan t.ex. innebära att uppdrag ges åt annan myndighet (Försvarmakten, Försvarets materielverk m.fl.) att stödja försvarsindustriaktiviteter under pågående mässa, kundbesök eller liknande.

En förutsättning för att myndigheten ska kunna göra en samlad bedömning av det mervärde exportfrämjande kan ge är att ingångsvärden kan inhämtas från i första hand Försvarmakten, FMV och FOI, men även från Regeringskansliet och utrikesförvaltningen. Ingångsvärden från utrikesförvaltningen är också viktiga för att ge en kompletterande bild av vilka förutsättningarna är för bilateral samverkan med ett enskilt land. Att tillvarata utrikesförvaltningens och Exportrådets kompetens och nätverk är en viktig del i arbetet. Försvarsattachéernas kontaktnät, kunnande och erfarenhet är av stort värde för FXM. FXM deltar i inriktningen av försvarsattachéernas verksamhet.

Exportfrämjandet som myndigheten bedriver utgår från de behov företagen uttrycker och utformas i nära dialog med dem och försvarsmyndigheterna.

För att säkerställa att exportfrämjandet går att genomföra, bland annat resurs- och säkerhetsmässigt, sker i varje enskilt ärende en dialog med berörd myndighet. En viktig förutsättning för att behovet av exportfrämjande ska kunna realiseras effektivt och utan negativ påverkan på försvarets förmåga är en god framförhållning och att stödet begränsas till avgörande skeden. En ökad samordning mellan exportfrämjande insatser och försvarets övriga internationella aktiviteter gynnar generellt sett såväl företag som försvaret.

När behov av fördjupade analyser och risker identifieras vid någon av försvarsmyndigheterna i samband med försvarsexport ska en samverkan mellan relevanta myndigheter initieras och genomföras. Resultatet av denna samverkan kan vara att en gemensam analys genomförs exempelvis avseende risken för oönskad teknologispredning, långsiktiga bindningar eller den säkerhetspolitiska utvecklingen i ett land eller region.

4. Försvarsexportmyndighetens inriktning och prioritering

Myndighetens inriktning och prioritering har sin utgångspunkt i pågående verksamhet där ovan redovisade bedömningsgrunder tillämpats. Förvaltning av ingångna avtal och åtaganden är en prioriterad del av FXM:s verksamhet. Uppdrag från Försvarsmakten avseende försäljning av övertalig materiel kommer också att prioriteras framför annan verksamhet.

Behovsstyrda analyser görs avseende vilka samspelande effekter olika affärer kan ha på varandra och hur man på bästa sätt hanterar de fall där flera exportprojekt berör samma land eller region. Likaså görs analyser syftande till koordinering av exportfrämjandet och utarbetande av marknadsstrategier för produkter och system som är aktuella för flera marknader samtidigt.

FXM har indelat exportmöjligheter i följande system- och teknologiområden:

- Flygsystem
- Fordonssystem
- Sensorer och ledningssystem
- Ubåtssystem
- Verkanssystem
- Ytfartygssystem

Inriktning av och prioriteringar mellan och inom dessa områden revideras årligen och omfattar en period över fyra år.

5. FXM:s arbete med exportstöd

Exempel på behov av exportstöd som framkommit i genomförda dialoger med försvarsföretagen och branschorganisationer sammanfattas nedan:

- Industrin efterfrågar stöd i form av besök och delegationsresor på aktuella marknader från regeringsrepresentanter och myndighetsföreträdare.
- Stöd med personal och/eller materiel vid deltagande på mässor, konferenser och föreläsningar.
- Inbjudan och mottagning av utländska besök och delegationer.
- En förutsättning för export och informationsutbyte är ofta att säkerhetsskyddsavtal har ingåtts med aktuellt land. Företagen söker därför FXM:s stöd med att säkerhetsskyddsavtal ingås med aktuella länder.
- Utbyte av information med myndigheter i kundland t ex utbyte av erfarenheter från taktiskt användande, provresultat, *user groups* och anskaffningsplaner.

- Stöd från ambassader och attachéer och andra myndighetskontakter/-nätverk. Exempelvis genom aktiviteter på svenska ambassader där utländska beslutsfattare bjuds in.
- Möjlighet för företagen att ta del av besöks- och reseplanering i syfte att ta tillvara tillfällena för stöd vid marknadsföring.
- Stöd i regelverks- och marknadstillträdesfrågor.
- Ökad möjlighet att delta i marknadsaktiviteter samt information och erfarenheter kring exportsatsningar efterfrågas från främst från SME. Även seminarier kring hur man kommer in som leverantör hos de stora utländska integratörerna anges som prioriterat.

Ett trovärdigt stöd från bl a Försvarsmakten förutsätter ofta att de system och produkter som marknadsförs på något sätt används av Försvarsmakten (referenskund). För att genomföra exportstöd på ett effektivt sätt krävs en god framförhållning från företagets sida.

FXM prövar löpande ansökningar om exportstöd utifrån bedömningsgrunderna för försvarsnytta. Detta görs även för system, produkter och tjänster som inte omfattas av ovanstående system- och teknologiområden eller inte identifierats och behandlats i den årliga prioriteringen.